

Oogstfeest Vrienden van de Stolp 3 oktober 2020 Stroe Wieringen

Openingswoord Peter van Zutphen , voorzitter Boerderijstichting Noord-Holland (BSNH)

Dames en heren welkom; Zaaïen en oogsten. Het Oogstfeest is een ritueel geworden, waarin we als vrienden van de stolp elkaar ontmoeten, de balans opmaken, vieren wat er te vieren valt en naar ik hoop geïnspireerd weer naar huis gaan .

Hoe geef je vorm aan een ritueel als ons Oogstfeest in een corona tijdperk?

Zorg voor 100 deelnemers, waarvan een kleine groep live hier in het Wieringereiland Museum Jan Lont , en de andere 80 on-line thuis in eigen omgeving; en bied een uitdagend programma. Met deze ingrediënten wordt het een boeiende middag. Dank aan bestuur en vrijwilligers voor de gastvrijheid, die we hier vandaag genieten met alle speciale maatregelen, die jullie moesten nemen om dit mogelijk te maken.

Voor het wonen en/of werken in een stolp is de belangstelling al jaren groeiende. Ook nu midden in de corona crises zien we dat deze trend zich in versterkte mate doorzet. Wonen, buiten, op het platteland in een stolp is een keuze, die steeds meer stolpliefhebbers maken . We zien onder de nieuwkomers steeds meer jonge stellen, die een oude, vaak wat vervallen stolp kopen en met veel elan restaureren. Zij leveren met elkaar een substantiële bijdrage om stolpen te redden van de ondergang.

Voor een goed verloop van opknappen, restaureren, verduurzamen en erfinrichting signaleren wij een grote behoefte aan kennis. Gelukkig is er nog veel kennis; uiteraard ook bij de bedrijven die vakmatig betrokken zijn bij behoud. Met de community proberen stimuleren we van onderop het delen van kennis. Maar dat is niet voldoende. Er is meer nodig, om een paar gebieden te noemen kennis over verduurzaming van stolpen en het creëren van nieuwe functies, die gepaard gaan met verbouwingen en restauraties. Ik ben dan ook blij dat Karina Vandenbroucke straks een presentatie zal geven om ons inzicht te geven hoe dergelijke trajecten met kwaliteit te begeleiden.

De vraag: “ hoe stolpen op de beste manier te behouden” is binnen de stichting regelmatig aan de orde. Het behouden en delen van kennis in combinatie met het versterken van bewustzijn heeft daartoe onze permanente aandacht. Niet verwonderlijk, dat is immers de kern van onze doelstelling. Het maatschappelijk bewustzijn vormt naar onze mening het fundament voor duurzaam behoud van agrarisch erfgoed. Zonder dat fundament zal geen enkel beleid succes hebben. Kennis en bewustwording vormen een niet te missen basis voor een effectieve strategie gericht op duurzaam behoud. Over een periode van 10 jaren is er samen met vrijwilligers van historische verenigingen, onder leiding van Mart en Anna Groentjes een Beeldbank opgezet, waarin bij benadering 7000 objecten zijn beschreven. Dat werk is en blijft van grote waarde.

Het is dan ook volstrekt duidelijk dat BSNH zich met alle nieuwe digitale mogelijkheden in zal zetten voor behoud, ontwikkelen en ontsluiten van al die kennis. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Beeldbank samen met de Stolpenkaart de basis vormt om te komen tot een door PNH gewenste Stolpen Waarderingskaart.

Zonder maatschappelijk bewustzijn van cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden en zonder gemotiveerde eigenaren wordt het moeilijk om erfgoed te behouden en lopen we het risico in een verloederd Noord-Hollands landschap terecht te komen. Eigenaars met elkaar zijn de rentmeesters van het gehele stolpenbestand . Goed onderhoud voorkomt verval. Dat

rentmeesterschap heeft steun in de rug nodig van onze overheden. Het energetisch verduurzamen draagt bij aan het duurzaam behoud. Vorig jaar op de Oogstdag deed Fred Gardner lector van Hogeschool InHolland een aanbod om met 80 studenten aan de slag te gaan om plannen van aanpak te maken voor het verduurzamen van Stolpen. Het project Stolpenmeesters is door IH in samenwerking met BSNH ontwikkeld en inmiddels operationeel. Straks zal er meer verteld worden over de aanpak van dit project. Na zaaien volgt als het goed gaat de oogst. Samenwerken met een gerenommeerde onderwijs instelling biedt een win-win situatie op wordt door ons zeer op prijs gesteld.

Op dat zelfde Oogstfeest kondigde Gedeputeerde Zita Pels het initiatief van Provincie Noord-Holland aan om te komen tot een stolpenwaarderingskaart. We waren getuigen van een concreet voorstel dat in januari 2020 in Provinciale Staten besproken werd. En gelukkig voor BSNH dat MOOI Noord-Holland als partner met veel kennis de opdracht gegund werd om de waarderingskaart uit te werken. GS schetste in haar nota een breed kader, waar MOOI in samenwerking met erfgoed partijen aan de slag kon. Naast het uitwerken van een Waarderingskaart en de daartoe noodzakelijke inventarisaties van alle stolpen, zonder het predicaat gemeentelijk, provinciaal of rijksmonument, is een grote en uitdagende opdracht. Een opdracht die naar het inzicht van de provincie alleen maar goed tot stand zou kunnen komen wanneer maatschappelijk draagvlak daarvoor bestaat. Ook hier geeft de provincie nadrukkelijk aan het draagvlak onder eigenaren belangrijk te vinden.

Met deze open en uitnodigend geformuleerde opdracht zagen we vele kansen voor het door BSNH gewenste beleid deel te nemen aan een traject waarin de ideeën over een Waarderingskaart uitgewerkt gaan worden. Het traject is midden zomer gestart. BSNH heeft in een vroeg stadium kenbaar gemaakt vanuit een autonome positie te willen deelnemen. Maar niet zoals voorgesteld door MOOI als lid van de klankbordgroep.

Het belang van een waarderingskaart, uitgewerkt in samenhang met beeldbank en stolpenkaart onderschrijven wij. Naast een pleidooi voor zorgvuldigheid bij de wijze van inventariseren pleiten wij voor een waarderingskaart, waarbij alle stolpen dezelfde classificatie krijgen. Dus geen classificatie in twee, drie of vier categorieën; variërend van hoge waarde (1) tot basis waarde (4), zoals de provincie in haar opdracht aan MOOI formuleerde. Immers alle stolpen met elkaar bepalen de identiteit van Noord-Holland. Daar staan we voor, dat sluit aan bij onze doelstelling en ook bij de visie van Provincie Noord-Holland.

Iedere vorm van afwaardering zal uiteindelijk die sterke en unieke identiteit aantasten en met een lage waardering kan al gauw het idee ontstaan dat deze wel gesloopt kunnen worden. Dat is dus principieel voor BSNH onacceptabel. "Wij accepteren geen halve iconen." aldus gedeputeerde Van der Hoek twee jaren geleden op de Grote Stolpendag.

We zijn ervan overtuigd dat dat dit met goed beleid gaat lukken. Goed stolpenbeleid bestaat uit een mix van kennis, voorlichting, advies, bewustzijn en planologische stimulering door nieuwe functies tot speerpunt van beleid maken, waarbij die duizenden rentmeesters gewaardeerd en ondersteund worden voor hun grote inzet om stolpen te behouden. Daarmee voeden we de sterke en positieve bottom up energie die we bij rentmeesters met elkaar signaleren. Voortbouwen op die energie draagt bij aan een sterk en toekomst gericht draagvlak voor behoud van alle stolpen.

Het beeld, de trend, dat er sinds 1950 5000 stolpen verdwenen zijn is allang omgebogen. Toen verdwenen meer dan 100 stolpen per jaar. Afgelopen 10 jaren verdwijnen er om en nabij 25 stolpen per jaar en dat zijn er zijn er nog 25 teveel. Ieder dak dat we kwijt raken betekent identiteitsverlies.

Daar komt bij dat gezien de oorzaken (brand, sloop als gevolg van infrastructuur en verwaarlozing) mogelijkheden bestaan om het jaarlijks verlies van 25 stolpen te reduceren naar 10. En die jonge stellen die ik eerder noemde helpen daarbij, zelfs zonder overheidsbeleid. Zij zijn de redders van de stolp. Zij kopen en pakken met veel energie de boel aan, zonder er veel woorden aan vuil te maken, nuchter, zakelijk, pragmatisch, als Noord-Hollanders, maar met gevoel voor de stolp. Stolpen worden behouden, meestal zonder overheidssteun. De intrinsieke krachten gericht op behoud zijn sterk. De overheid kan dit proces versterken of verstoren. Versterken door begeleiding aan te bieden en kennis over te dragen. Ook de community Vierkantdelers kan hier een goeie rol bij spelen.

Wij pleiten als onderdeel van het traject Waarderingskaart een gedegen analyse te maken strategische analyse hoe stolpen te behouden.

We gingen, gezien de nota van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten er van uit dat een open gesprek over invulling van de Waarderingskaart en het maken van een dergelijke analyse in een beleidsvormend traject logisch zou zijn.

Na de opdracht van de Provincie aan MOOI bleek dat daarin een verdeling van 4 categorieën opgenomen was. We dringen bij de Provincie als opdrachtgever aan op heroverweging van deze 4 categorieën. Als BSNH zullen wij MOOI op alle mogelijke wijze kritisch ondersteunen om te komen tot een Waarderingskaart, die perspectief biedt voor een gezond en breed geformuleerd beleid.

Naast bovenstaande fundamentele kritiek hebben we ook onze zorgen uitgesproken over de wijze waarop het maken van een Waarderingskaart wordt aangepakt. Als belangrijkste aspect wil ik op dit moment eruit lichten dat BSNH nooit namens eigenaren zal spreken als het over hun individuele belangen gaat, maar wel de eis zal stellen dat de inventarisatie gegevens en de daarbij horende classificatie schriftelijk terugggekoppeld dient te worden ter goedkeuring aan de eigenaar. In de bijsluiter dienen voor- en nadelen voor de eigenaar in beeld gebracht te worden. Zorgvuldige communicatie is noodzakelijk om draagvlak onder eigenaren te versterken en verstoring van dat draagvlak te voorkomen.

We zijn voor een Waarderingskaart met correcte beschrijvingen van cultuurhistorische – landschappelijke en andere kenmerken, maar niet voor een kaart, waarin stolpen geclassificeerd worden in meerder categorieën. Daar doen we niet aan mee. Als het niet lukt om MOOI en de Provincie alsnog te overtuigen is er wat BSNH betreft geen draagvlak. Er zitten immers teveel risico's voor eigenaren en daarmee voor het behoud van stolpen aan een aanpak zonder deze garanties. Risico's die voor BSNH niet acceptabel zijn. De voor- en nadelen van een Waarderingskaart met meerder classificaties zijn tot op heden helaas niet op objectieve wijze in beeld gebracht.

Ondanks dit verloop blijven we ons inzetten om de discussie en het overleg hierover aan te gaan. We hebben deze thematiek intussen besproken met onze adviseurs; onze visie is gepresenteerd in het septembernummer van Vrienden van de Stolp, en op onze website. We houden u op de hoogte en wanneer nodig zullen we met u nader van gedachten wisselen over de waarderingskaart en hoe te komen tot een goed en gedragen provinciaal stolpen beleid. We willen u vooral aanmoedigen ook mee te doen in de discussie en ons dat per email te laten weten. Wij zoeken naar vormen om het debat in de breedte te voeren.

Dames en heren, u ziet er is veel werk aan de winkel. Ook het traject waarderingskaart laat zien dat van een vrijwilligersorganisatie professionaliteit verwacht wordt. Daarin proberen we te voorzien.

Op dit moment werken we met ongeveer 25 vrijwilligers (bestuur, adviseurs, ambassadeurs en redactie).

Nr. 100 van het bulletin is in maart 2020 uitgekomen . Zeven redactieleden werken 4x per jaar met veel inzet en kwaliteit aan elk nummer. Nieuws verspreiden we middels web site, pers en nieuwe media. Vooral dank aan alle mensen, die die honderd nummers mogelijk hebben gemaakt met name de huidige redactie en adverteerders.

Dank u allen voor uw aanwezigheid. Hiermee geeft u een duidelijk signaal; **ALLE STOLPEN TELLEN EN DOEN ERTOE !**